

AFASI

Afasi är en försämrad förmåga att använda språket, orsakad av en skada på hjärnan. Afasi är relativt vanligt hos personer som insjuknar i stroke och kan även uppstå genom traumatisk hjärnskada, tumör eller infektion i hjärnan och vid demenssjukdomar. Afasi ska skiljas från talrubbningar som dysartri, det vill säga otydligt tal vid förlamning av talmuskulaturen. Oftast är det skador i vänster hjärnhalva som ger upphov till afasi.

SYMPTOM

Afasi ser mycket olika ut från patient till patient. Gemensamt är att språkfunktioner är drabbade. Vanliga afasisymtom är:

- Automatiskt tal – strängar av tal som förekommer ofta och har »fastnat«.
- Verbal Amnesi – man glömmer bort ord.
- Anomi – nedsatt förmåga att benämna ting.
- Perseveration – man upprepar sig. En annan typ av perseveration är när man fastnar i ett ljud rent motoriskt.
- Ekolali – tvångsmässiga upprepning av vad någon annan har sagt.
- Parafasier – ett ljud eller ett ord byts ut mot något annat ljud respektive ord.
- Neologismer – när man ska använda ett ord så säger man istället ett ord som för andra är helt oförståeligt.
- Agrammatism/dysgrammatism – man använder sig inte av korrekt ordföljd och talet saknar grammatiska småord och böjningar.
- Dysprosodi – avvikande betoningar, satsmelodi och talrytm.
- Mutism – stumhet, man får inte fram någonting alls som liknar ett språk.

DIAGNOS OCH BEHANDLING

Hur stor skadan i hjärnan är och var skadan sitter avgör förmågan till förbättring. Återhämtningen beror också på patientens möjligheter att ta till sig rehabiliteringen. Logopeden undersöker både den språkliga förmågan och personens möjligheter att göra sig förstådd. Åtgärder innefattar rådgivning och träning av de språkliga funktionerna. I takt med att strokevården förbättras kan sannolikt förekomsten av afasi minska.

FORSKNING

Även om det oftast är skador i vänster hjärnhalva som ger upphov till afasi har forskning visat att skador i höger hjärnhalva påverkar språkförmågan och i viss mån hörförståelsen. Ny forskning har också visat att patienter med afasi som får datorbaserat skrivstöd lättare kan träna upp skrivförmågan. Afasiforskningen studerar hur hjärnskador ger språkliga symtom. På senare tid har teorier som främst varit inriktade på språkets ljudstruktur eller dess grammatiska struktur väckt stort intresse.

VISSTE DU ATT

- Afasi är en försämrad förmåga att använda språket, orsakad av en skada på hjärnan.
- Varje år drabbas cirka 12 000 personer i Sverige av afasi.
- 35 procent, eller drygt 4 000 personer, av de som drabbas av afasi är i yrkesverksam ålder.
- Intellectet påverkas i regel inte trots att man inte kan uttrycka sina tankar i tal och skrift.